

**SIRDAL
KOMMUNE**

4440 TONSTAD

Deres ref
Vår referanse 1795/05
Saksmappe 04/02263
Arkivkode S11
Saksbehandler KAB
Dato 22.02.2005

Det kongelige olje- og energidepartement
Postboks 8148 Dep.

0033 OSLO

Særutskrift: NOU 2004:26 Hjemfall - høring

Vedlagt følger særutskrift av saken som ble behandlet i formannskapsmøte 17.02.05 sak 21/05.

Parter i saken:

Det kongelige olje- og energidepartement Postboks 8148 Dep. 0033 OSLO

Med hilsen *for*

Kjell Arvid Berland
Rådmann

Marit Auset
Marit Auset
Arkivleder/saksbehandler

Vedlegg:

- 1 NOU 2004:26 Hjemfall - sammendrag av forslaget
- 2 Synspunkter fra KS
- 3 Fakta - dagens lovverk
- 4 Fakta om norsk kraftsektor

En gjør oppmerksom på adgangen til å påklage sakens vedtak i henhold til Forvaltningsloven av 10. februar 1967 som sier følgende:

Kapittel VI. Om klage og omgjøring.

§ 28. (vedtak som kan påklages, klageinstans).

Enkeltvedtak kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken til det forvaltningsorgan (klageinstansen) som er nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket (underinstansen). Med mindre Kongen annerledes bestemmer, kan klageinstansens vedtak i klagesak ikke påklages.

For enkeltvedtak som er truffet av forvaltningsorgan opprettet i medhold av lov om kommuner og fylkeskommuner, er klageinstansen kommunestyret eller fylkestinget, eller etter disses bestemmelse, formannskapet eller fylkesutvalget eller en eller flere særskilte klagenemnder oppnevnt av kommunestyret eller fylkestinget. Departementet er likevel klageinstans når vedtak er truffet av kommunestyret eller fylkestinget. Vedkommende statlige organ er klageinstans når vedtak er truffet i henhold til myndighet delegert fra et statlig forvaltningsorgan.

For særskilte saksområder kan Kongen fastsette klageregler som utfyller eller avviker fra reglene i dette kapittel. Forskrift som begrenser klageretten eller som ellers vesentlig endrer reglene til skade for partsinteresser, kan bare gis når tungtveiende grunner taler for det. Endret ved lover 19 juni 1969 nr. 54, 27 mai 1977 nr. 40, 25 sep 1992 nr. 107, 10 jan 1997 nr. 8 (i kraft 1 mars 1997).

§ 29. (klagefrist).

Fristen for å klage er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part. Skjer underretningen ved offentlig kunngjøring, begynner klagefristen å løpe fra den dag vedtaket første gang ble kunngjort.

For den som ikke har mottatt underretning om vedtaket, løper fristen fra det tidspunkt han har fått eller burde ha skaffet sig kjennskap til vedtaket. Ved vedtak som går ut på å tilstå noen en rettighet, skal klagefristen for andre likevel senest løpe ut når det er gått 3 måneder fra det tidspunkt vedtaket ble truffet.

Har en part krevet å få oppgitt begrunnelsen for vedtaket etter § 24 annet ledd, avbrytes klagefristen. Ny klagefrist tar til å løpe fra det tidspunkt meddelelse om begrunnelse er kommet frem til ham eller han på annen måte er gjort kjent med den.

Vedkommende underinstans eller klageinstans kan i særlige tilfelle forlenge klagefristen før denne er utløpet.

NOU 2004:26 Hjemfall - høring

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
021/05	Formannskapet	17.02.05

Rådmannens innstilling:

1. Sirdal kommune støtter ikke flertallsforslaget om endring i hjemfallsordningen.
2. Hjemfallsordningen er et viktig grunnlag for et omfattende offentlig eierskap i vannkraftsektoren. Endring i ordningen bør ikke gjennomføres uten en drøfting av verdien av dette offentlige eierskapet.
3. Det er ikke akseptabelt at et nytt regelverk utformes uten at de rettslige forhold knyttet til EØS-avtalen er klarlagt.
4. Dersom hjemfallsinstituttet blir utvidet til å omfatte kommunalt eide kraftverk, har kommunene rett til full kompensasjon.

Behandling i Formannskapet - 17.02.2005:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i Formannskapet - 17.02.2005:

1. Sirdal kommune støtter ikke flertallsforslaget om endring i hjemfallsordningen.
2. Hjemfallsordningen er et viktig grunnlag for et omfattende offentlig eierskap i vannkraftsektoren. Endring i ordningen bør ikke gjennomføres uten en drøfting av verdien av dette offentlige eierskapet.
3. Det er ikke akseptabelt at et nytt regelverk utformes uten at de rettslige forhold knyttet til EØS-avtalen er klarlagt.
4. Dersom hjemfallsinstituttet blir utvidet til å omfatte kommunalt eide kraftverk, har kommunene rett til full kompensasjon.

Bakgrunn

Olje- og energidepartementet nedsatte i 2003 et utvalg for å utrede en videreført hjemfallsordning. Utvalget overleverte innstillingen 30. november 2004 og foreliggende NOU 2004:26 Hjemfall er nå til høring med frist 1. mars 2005.

Hjemfallsordningen er nedfelt i konsesjonsregelverket for erverv av vannfallsrettigheter og regulering av vassdrag. Hjemfall betyr at vannfall, vassdragsregulering og tilhørende kraftanlegg tilfaller staten vederlagsfritt etter utløpet av konsesjonsperioden. Dagens hjemfallsregelverk skiller mellom offentlige og andre aktører. Det er bare private/utenlandsk eide fall/anlegg som blir pålagt konsesjoner med hjemfallsvilkår (konsesjon på 60 år).

Offentlig eide verk, som i dag utgjør 90% av alle ressursene, har i dag rett til å drive vannkraftproduksjon uten tidsbegrensing.

EFTA Surveillance Authority (ESA) har reist spørsmål om dagens hjemfallsregler er i strid med EØS-avtalens bestemmelser om fri etableringsrett og frie kapitalbevegelser. Det er forskjellsbehandlingen av eiere som ESA peker på, ikke selve hjemfallsordningen. Statens standpunkt i 2002 var at konsesjonsbestemmelsene er et ledd i ressursforvaltningen og derfor faller utenfor EØS-avtalens område.

Hjemfallsutvalget sitt mandat har vært at hjemfallsordningen skulle videreføres og utvalget ut fra dette skulle foreslå endringer. Vurdering av erstatning ved (utvidet) hjemfall gikk ikke inn i mandatet.

Utvalget har knyttet til seg en konsulent for å søke å avklare de rettslige forholdene til EØS-avtalen. Saksområdet er meget komplekst og utvalget har i liten grad lyktes i å avklare det rettslige grunnlaget og har heller ikke i særlig grad analysert konsekvenser av de framlagte forslagene. Utvalget har ikke greid å samle seg om en anbefaling av modell for framtidig hjemfall. På alle prinsipielle områder som utredningen behandler er det dissenser og flere forslag.

Forslag fra utvalget

Modeller for hjemfall

Det fremmes 3 ulike modeller. Et flertall foreslår *partielt hjemfall* med 2/3 til staten og 1/3 til konsesjonæren som gjeldende for alle eierkategorier. Staten og konsesjonæren beslutter i fellesskap hvordan videre drift skal organiseres.

Et mindretall foreslår *tradisjonelt hjemfall* for alle konsesjonærene med kompensasjon på inntil 20% av hjemfallets markedsverdi.

Et annet mindretall foreslår prinsipalt *transaksjonsmodellen*. Det innebærer at dagens offentlige eiere beholder sine andeler og konsesjoner uten tidsbegrensing. Det er først ved transaksjoner (for eksempel salg) at nye konsesjonsregler og hjemfall inntreffer.

Subsidiært fremmet det samme mindretallet et forslag om en *rettighetsmodell*. Forslaget innebærer at offentlige eiere gis rett til en andel av hjemfalte anlegg tilsvarende en verdi på 45 % på hjemfallstidspunktet.

Konsesjonsperiodens lengde

Flertallet foreslår at alle konsesjonærene med konsesjon fra lovtidspunktet gis konsesjonsperiode på 75 år. Mindretallet foreslår at gjeldende konsesjonsperiode på 60 år opprettholdes.

Fordeling av verdier ved hjemfall

I dag er det slik at ved hjemfallstidspunktet gis vertskommuner rett til inntil 1/3 av de hjemfalte verdier. Begrensninger er lagt i en trappetrinnsmodell. Flertallet går inn for å justere trappetrinnsmodellen og når vertskommunen har fått sin andel, skal det overskytende

tilfalle en større region. Et mindretall går imot at regionen skal tilføres verdier, men at disse overskytende midlene skal tilfalle staten.

Erstatningsplikt ved hjemfall

Utvalget hadde ikke dette som mandat. Et mindretall gir likevel uttrykk for at Grunnlovens §105 om erstatning utløser erstatningsplikt ved innføring av hjemfall for de offentlig eide kraftverk.

Forholdet til EØS-avtalen

Utvalget har ikke avklart hvorvidt de forskjellige forslag er i henhold til EØS- regelverket, dvs hvilket handlingsrom en har til å utforme ordninger. Utvalget har som nevnt nyttet en konsulent i saken. Utvalget er uenig om hvilke forslag som er i samsvar med EØS. Representanten fra KS har prinsipielt tatt til orde for at staten må avklare handlingsrommet med ESA og viser til at dette er gjort også i saker av langt mindre samfunnsmessig betydning.

Vurdering

En utvidelse av hjemfallsordningen vil kunne ha en rekke konsekvenser. I flertallsforslaget legges det opp til at alle konsesjonærer får en konsesjonsperiode på 75 år fra tidspunktet for lovvedtaket. Det betyr at alle konsesjoner blir forlenget til 2080 (dersom ny lov vedtas i 2005), mens det tidligere var tidspunkt for opprinnelig konsesjon som var avgjørende også om anlegget ble solgt. Dette betyr at det blir langt mer interessant for private og utenlandske aktører å kjøpe norske anlegg. For det første får de nå konsesjon fram til 2080 (tidligere var det bare resttiden av en 60-årsperiode), og for det andre vil de få en evigvarende rett til 1/3 av anlegget. På en måte kan en si at utvidelse av hjemfallsordningen ikke styrker offentlig eierskap, men får en motsatt effekt. Det er dette som bla fra LVK og KS sin side er blitt pekt på som økt salgspress.

På den annen side vil det for de offentlige aktører som ikke vil selge, kunne oppfattes som at flertallsforslaget er en urimelig konfiskasjon av verdier, som i tilfelle må erstattes.

Et viktig forhold for kommunesektoren som ikke er avklart, er hvilke konsekvenser et omfattende nedsalg av kommunalt eierskap vil ha. Kommunesektoren blir langt mer likvid og det kan påvirke overføringsordningene mellom stat og kommune i kommunenes disfavør.

Før en setter rammevilkårene for eierskap i vannkraftsektoren i spill, er det overraskende at det ikke legges opp til en avklaring av hvilken verdi en mener nasjonalt eierskap har for samfunnet. Vi har hatt et system som virker i retning av offentlig eierskap, mens en nå på bakgrunn av en uavklart antydning fra ESA tilrår en omfattende omlegging av eksisterende regime. Det enkelte kommunestyret sine behov for likvide midler i sine budsjetter vil kunne styre norsk eierpolitikk i forhold til landets viktigste fornybare og ressurser av nasjonal verdi, både økonomisk og miljømessig.

Hjemfallsaken gjelder eierskap til vannkraftsektoren og berører viktige verdier for det norske samfunn både i dag og i framtiden. Det vil være uheldig dersom nytt lovverk endrer rammevilkårene i vesentlig grad blir vedtatt i Stortinget i 2005 uten en prinsipiell debatt om de overordnede politiske elementer i saken.

Flertallets forslag gir motivasjon for raskt salg av offentlige (kommunale) eierandeler og konsekvensene av dette er ikke vurdert eller utredet.

Etter at NOU 2004:28 er lagt fram er det kommet stadig flere innspill fra juridisk hold som kan så tvil om flertallsinnstillingens fortolkning av krav fra ESA er holdbare. Det er derfor tilnærmet bemerkelsesverdig dersom en tar sikte på at Stortinget fatter vedtak om framtidig hjemfallsordning med utredningen som grunnlag.

Rådmannen vil her vise til at KS er opptatt av at

- vi trenger grunnleggende debatt om formål og prinsipper for en hjemfallordning
- vi trenger en grundig avklaring av EØS-avtalens handlingsrom
- vi må få utarbeidet aktuelle modeller for hjemfall og analyse av konsekvensene
-

Kjell Arvid Berland
Rådmann

Parter i saken:

Det kongelige olje- og energidepartement Postboks 8148 Dep. 0033 OSLO

Vedlegg:

- 1 NOU 2004:26 Hjemfall - sammendrag av forslaget
- 2 Synspunkter fra KS
- 3 Fakta - dagens lovverk
- 4 Fakta om norsk kraftsektor